

РЕШЕНИЕ

№ 532

гр. София, 25.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 10-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми април през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Цветко Лазаров

Членове: Ралица Димитрова
Нина Стойчева

при участието на секретаря Ирена М. Дянкова
като разгледа докладваното от Ралица Димитрова Въззивно гражданско дело
№ 20221000502362 по описа за 2022 година

Производството е образувано по въззивна жалба на Б. И. К. срещу решение № 1275/01.06.2022г. на СГС, ГО, 21 състав, постановено по гр.д. № 12565/21г. в частта, в която е отхвърлен искът му по чл.59, ал.1 от ЗЗД и предявеният такъв при условията на евентуалност с правно основание чл. 228 от ЗЗД над сумата от 12 746,70 лв. до пълния предявен размер.

Срещу същия съдебен акт е постъпила въззивна жалба от Т. Д. Д. в частта, в която е уважен иск с правно основание чл.228 от ЗЗД.

Жалбоподателят- ищец счита първоинстанционното решение за неправилно в обжалваната от него част. Трайно е разбираното в съдебната практика, че издаваните съдебни актове в охранителни производства по същество са административни. Позовава се на решение на ВКС по ЗЗДН, според което отстраняването на собственика от имота му за определен период от време, не го лишава от пълния обем на правото му на ползване върху него, а ползващият имота без основание му дължи обезщетение по чл.59 от ЗЗД. Затова отговорността на ответника по делото се измерва със средния пазарен наем за процесния имот, който е 25 493 лв. за периода 25.09.2020г. до 18.10.2021г. Отстраняването на собственика/ползвателя от имота по

административен ред не е основание за правомерно разместване на блага. Привременната мярка по чл.127, ал.3 от СК е акт на спорна съдебна администрация и ползващият имота дължи обезщетение за ползването, от което е лишен въззивника К.. Той твърди, че му се дължи пълният размер на наема за исковия период. Между родителят, комуто е предоставено упражняването на родителските права, както и му е предоставено ползването на семейното жилище, възниква облигационно право на ползване върху чуждо жилище, което няма вещен характер. Отношенията между съпруга, на когото е предоставено семейното жилище и притежателя на вещното право на ползване са като наем за срока на ползването, но особеност, че източник на облигационното отношение не е договор, а акт на съдебна администрация. Поради това съпругът- ползвател не е без основание в имота, а притежава правото на ползване върху него, а притежателят на правото на ползване може да търси наемната цена. Счита, че ответникът му дължи наема за целия имот, а не само за половината, тъй като бракът е прекратен, а той е имал възможност да го ползва през исковия период. Позовава се на протокол за въвод във владение от 25.09.2020г., в който е отразено отстраняването му от имота и по този начин е лишен от ползването му.

Затова моли въззивния съд да отмени решението в частта, в която е отхвърлен искът по чл.59, ал.1 от ЗЗД и го уважи, а при условията на евентуалност да уважи изцяло искът с правно основание чл.228 от ЗЗД. Претендира разноски.

Жалбоподателят – ответник Т. Д. поддържа, че съдебният акт е недопустим, тъй като настоящото дело е второ по реда между същите страни и на същото основание и следва да бъде прекратено на основание чл.126, ал.1 от ГПК. Другото дело е гр. д. № 3742/17г. на СРС, 37 състав, по което е постановено решение от 22.07.2021г. Дори и да се приеме, че искът е предявен за предходен период, следва да се има предвид, че дължимостта на наема е била обект на искане по чл.242, ал.2 от ГПК, което е оставено без уважение. Следва да се съобрази чл.244 ГПК. Исковата молба по настоящото дело се отнася до вече предявен спор, който е висящ или вече е решен. Счита исковата молба за нередовна, тъй като в нея се излагат доводи за „квазинаемно правоотношение“, което навежда на квалификация на иска по чл.236, ал.2 от ЗЗД. В обжалваната част решение е неправилно. Всички

твърдения на ищеца могат да бъдат подведени под правната норма на чл.31, ал.2 от ЗС. Вярно е и че когато титулярът на вещно право на ползване претендира обезщетение, претенцията следва да се разглежда на плоскостта на неоснователното обогатяване по чл.59, ал.1 от ЗЗД.

Затова моли въззивния съд да отмени решението на СГС в обжалваната част и да постанови друго, с което да бъде обезсилено, а при условията на евентуалност да го отмени. Претендира разноски.

В депозирани писмени отговори и в съдебно заседание чрез процесуалните им представители страните взаимно оспорват жалбите си.

Съдът след като обсъди доводите на страните и събраните доказателства в първоинстанционното и въззивно производство по реда на чл.235 от ГПК намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Съдът е сезиран с иск по чл.59, ал.1 от ЗЗД, а при условията на евентуалност и с такъв по чл.57, ал.1 СК във вр. с чл.228 от ЗЗД. В исковата молба ищецът Б. К. твърди, че с ответника Т. Д. са сключили брак на 26.01.2007г. Сега са в процес на развод по чл.49 от СК като производството е приключило пред СРС с решение № 20161903/22.07.2021г. по гр.д. № 3742/19г., 37 състав. Същото е обжалвано в една част, а в тази, в която е прекратен бракът е влязло в сила на 08.09.2021г. Ищецът поддържа, че той и ответника са съсобственици на апартамент № 18, представляващ мезонет на два етажа с обща застроена площ от 178, 80 кв.м., находящ се в гр. ***, ул. „****“ № ***, вх.***, ет.***. На 18.11.2008г. с нот. акт № 98, т.3, рег. № 13255, д.384/08г. с договор за дарение е прехвърлил на ответника ½ ид.ч. от горния имот като е запазил за себе си правото на ползване върху цялото жилище. С определение № 34827/20г. по гр.д. № 3742/19г. на СРС, 37 състав по искане на Т. Д. са постановени привременни мерки и ѝ е предоставено ползването на семейното жилище до приключване на делото за развод. Въз основа на този съдебен акт е издаден изпълнителен лист и е образувано изпълнително дело пред ЧСИ с вискател ответника. На 25.09.2020г. е осъществен въвод във владение по отношение на Б. К. и той е бил лишен от ползването на имота. По делото за развод, той е отправил искане Т.Д. да му заплаща наем за ползването на семейното жилище като се приспадне площта, ползвана от общото им дете. С изрично волеизявление в протокола от 13.02.2020г. ѝ е отправил покана за заплащането на наем върху цялото

жилище, съобразно притежаваното от него вещно право на ползване. По същото дело е прието за безспорно, че наемната цена е 2 136 лв. на месец. С решението за развод Т. Д. е осъдена да му заплаща наем от влизането му в сила. Поискал е предварително изпълнение на решението на СРС в частта, за определения наем, но е получил отказ. Към настоящият момент ответникът живее в семейното жилище. Съгласно чл.57, ал.1 от СК по силата на съдебното решение, с което се предоставя ползването на семейното жилище на някоя от страните, между бившите съпрузи възниква наемно правоотношение. Предявеният иск е за предходен период. Съгласно съдебната практика вземането за обезщетение по чл.59, ал.1 ЗЗД възниква от деня на имущественото размястване, а основаниято за пораждаване на вземането е невъзможността на собственика лично да ползва имота си като основно правомощие на правото на собственост и да извлича граждански плодове от него. Отстраняването на собственика/ползвателя от имота по административен ред не съставлява правомерно размястване на блага. При условията на евентуалност ищецът претендира наемна цена за имота, ако се приеме, че не му се дължи обезщетение за лишаване от ползване. Затова моли съда да осъди ответника да му заплати обезщетение за лишаване от ползване по чл.59, ал.1 от ЗЗД в размер на 25 493 лв. за периода 25.09.2020г. до 18.10.2021г., а при условията на евентуалност да му присъда същата сума за същия период като наемна цена. Претендира разноски.

В депозиран писмен отговор Т. Д. не оспорва твърденията в исковата молба относно следните факти: бракът между нея и ищеца е прекратен, че са съсобственици на процесното жилище като съсобствеността е възникнала от договор за дарение, както и че в бракоразводния процес е разгледан въпросът за семейното жилище по предявен иск по чл.322, ал.2 от ГПК като е бил решен от брачния съд. Не е спорно, че ползването на семейното жилище е предоставено на ответника по реда на чл.323, ал.3 от ГПК. Прави възражение за недопустимост на делото, тъй като е второ по ред между същите страни и на същото основание и следва да бъде прекратено на основание чл.126, ал.1 от ГПК. Поддържа, че фактическите твърдения на ищеца могат да бъдат подведени под хипотезата на чл.31, ал.2 от ЗС, но и бъдат разгледани по чл.59, ал.1 от ЗЗД. Счита исковете за неоснователни.

Не се спори, че между Б. К. и Т. Д. има висящо гр.д. № 3742/19г. на

СРС, 37 състав за прекратяване на брака им. Същото е влязло в сила в частта, в която той е прекратен на 08.09.2021г.

Не е спорно, че по същото дело с определение № 34827/20г. е постановено като привременна мярка семейното жилище да се ползва от ответника заедно с детето на страните. Със същия съдебен акт упражняването на родителските права е предоставено на Т.Д..

Не е спорно, че решение № 20161903/22.07.2021г., постановено по гр.д. № 3742/19г. на СРС, 37 състав е обжалвано от Б. К. в частта за семейното жилище.

Безспорно е, че с договор за дарение, материализиран в нот. акт № 98/18.11.2008г. ищецът е дарил на ответника $\frac{1}{2}$ ид.ч. от процесното жилище като дарителят е запазил за себе си вещното право на ползване върху целия имот.

Не се спори, че в полза на Т. Д. е издаден изпълнителен лист относно семейното жилище и е образувано индивидуално принудително изпълнение, по което тя има качеството на вискател. На 25.09.2020г. е осъществен въвод във владение като Б. К. е отстранен от жилището. Съставен е протокол от същата дата. От тогава ответникът и роденото от брака дете го ползват.

Прието е за безспорно и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че пазарният наем за имота за исковия период е 25 493лв.

По делото е представен и е приет като писмено доказателство протокол от съдебното заседание, проведено на 13.02.2020г. от СРС по гр.д. № 3742/19г., както и разпореждане от 09.09.2021г., с което е оставено без уважение искането на ищеца по реда на чл.242 от ГПК/ както се твърди в исковата молба/.

При тези доказателства СГС е отхвърлил иска по чл.59, ал.1 от ЗЗД и е уважил частично предявения при условията на евентуалност иск по чл. 228 ЗЗД.

Пред настоящата инстанция нови доказателства не са ангажирани.

При така установената фактическа обстановка от правна страна съдът приема, че предмет на въззивно обжалване е иск по чл.59, ал.1 от ЗЗД и предявен при условията на евентуалност такъв по чл.57, ал.1 СК във вр. с чл.228 от ЗЗД.

Въззивният съд се произнася служебно по валидността на първоинстанционното решение, по допустимостта му в обжалвана част, а по отношение на правилността му е обвързан от посоченото в жалбата- чл.269 от ГПК, с изключение на допуснато нарушение на императивна материалноправна норма.

По допустимостта.

В отговора на исковата молба, поддържано и във въззивната жалба, Т. Д. поддържа е направила възражение за недопустимост на производството по делото, тъй като между същите страни и на същото основание вече има заведено друго, а именно гр.д. № 3742/19г. на СРС, 37 състав. Настоящото се явява второ и следва да бъде прекратено на основание чл.126, ал.1 от ГПК. Според правилото на тази разпоредба, когато в един и същи съд или различни съдилища има висящи две дела между същите страни, на същото основание и за същото искане, по- късно заведеното дело с прекратява служебно от съда с изключение на делата за присъждане на първоначално непредявената част от вземане, предмет на делото по вече висящ частичен иск. Образуваното пред СРС гр.д. № 3742/19г. е за прекратяване на брака между Б. К. и Т. К. и правните последици от него. Една от тях е упражняването на родителските права по отношение на родените от брака малолетни и непълнолетни деца и ползването на семейното жилище. На основание чл.57, ал.2 от СК то се възлага на родителя, упражняващ родителските права като той дължи наемна цена на бившия си съпруг за частта, която ползва като се изключва тази, ползвана от детето. В това дело не е разглеждан въпросът за присъждане на обезщетение за лишаване от полза за периода 25.09.2020г. до 18.10.2021г. или при условията на евентуалност за заплащане на наемна цена за семейното жилище. Предоставянето на семейното жилище на основание чл.56, ал.2 от СК поражда наемно правоотношение и заплащане на наем за в бъдеще, т.е. от влизане на решението в сила в тази част. Предмет на настоящото дело е претенция за минал период, поради което не е изпълнена хипотезата на чл.126, ал.1 от ГПК и производството не подлежи на прекратяване. То е допустимо.

Съдебният акт е валиден и допустим.

По правилността му.

Институтът на неоснователно обогатяване обхваща фактическите

състави на чл.55-58 от ЗЗД и чл.59 от ЗЗД. Вторият от тях е за обогатяване за чужда сметка. Предпоставките му са няколко: да е налице обедняване в имуществото на едно лице за сметка на друго, последното да се е обогатило и да липсва основание за обогатяването. Той е субсидиарен и се предявява в случаите, когато обеднялото лице няма друга правна възможност, за да преодолее неоснователното разместване на блага. Необходимо е обедняването и обогатяването да произтичат от един общ факт или група факти./ ППВС № 1/28.05.1979г./

Предпоставките за уважаване на иска по чл. 59 от ЗЗД са: обедняване на ищеца, обогатяване на ответника, като обедняването и обогатяването следва да произтичат от един или от няколко общи факта. Съгласно установената практика /например решение № 267 от 20.01.2014 г. по гр. д. № 13/13 г. на Шг.о., постановено по реда на чл. 290 от ГПК/ обогатяването, което винаги има материално естество /оценимо е в пари/ е налице не само когато се увеличава имуществото на едно лице. То е налице и когато се спестяват на обогатения някои необходими разходи, които той иначе е трябвало да понесе от собственото си имущество и то без да съществуват изгледи за тяхното връщане.

В тежест на ищеца е да докаже наличието на предпоставките на фактическия състав на неоснователното обогатяване по чл.59, ал.1 от ЗЗД. Той обхваща елементите : 1. ищецът да е собственик на имота /вещта/, 2. ответникът да го ползва фактически без наличие на правно основание за това и 3. размера на обезщетението, изчислен на база сумата, с която собственикът е обеднял, тъй като не е реализирал ползата от принадлежащото му право на ползване на имота - наемната цена за този функционален тип имоти. Всяко владение без основание води до обогатяване за владелеца /държателя/ за сметка на собственика, поради което се дължи обезщетение по силата на чл. 59, ал. 1 ЗЗД. Лице, с валидно учредено ограничено вещно право на ползване също е активно легитимирано да поиска обезщетение за лишаване от ползване, тъй като въз основа на своето право той има едно от правомощията на правото на собственост- правото на ползване.

Собственик на имота, респективно ползвателят с ограничено вещно право на ползване е активно легитимиран да предяви иск за заплащане на обезщетение за лишаване от ползване.

Пасивно легитимиран да отговаря по него е ползващият имота като в негова тежест на основание чл.154 от ГПК е да установи, че ползва имота на основание, което поражда тази правна възможност.

Не е спорно, че Т. Д. ползва процесният имот на основание акт на съда, постановен по чл.323, ал.1 от ГПК. С него като привременна мярка е предоставено упражняването на родителските права върху детето на страните на майката, както и правото заедно с него тя да ползва семейното жилище. Съгласно т.3 от ППВС № 5/78г. привременните мерки се ползват с изпълнителна сила, но не и със сила на присъдено нещо, доколкото съдебният акт, с който те се въвеждат е такъв на спорна администрация. Те имат действие до приключване на брачния процес, тъй като с приключването му се заместват от трайна уредба. По аргумент от чл.57, ал.1 от СК и постановените привременни мерки, както решението на брачния съд по въпроса за ползването на съдебното жилище, създават облигационно отношение между ползващия съпруг и съпругът- собственик/ползвател. По силата на закона определението по привременните мерки подлежи на принудително изпълнение. Въз основа на издаден изпълнителен лист в полза на Т. Д. ищецът е изведен принудително от семейното жилище, върху което той има ограничено вещно право на ползване. С осъществения въвод той е лишен от възможността да го упражнява. Но и ползването по отношение на Т. Д. не е без основание, тъй като привременните мерки, постановени със съдебен акт, създават валидно такова. Поради това не е налице неоснователно размястване на имуществени блага и неоснователно обогатяване на ответника за сметка на ищеца. Предявеният иск с правно основание чл.59, ал.1 от ЗЗД е неоснователен.

По иска с правно основание чл.57, ал.1, от СК във вр. с чл.228 от ЗЗД.

Промяната на правната квалификация на иска не се отразява на правилността на съдебния акт на първостепенния съд, доколкото и двете разпоредби се отнасят за наемно правоотношение като фактите, предмет на доказване, са едни и същи.

Според чл.57, ал.1 от СК със съдебното решение, с което се предоставя ползването на семейното жилище по реда на чл.56, ал.1, ал.3 и ал.5 от СК възниква наемно правоотношение между съпрузите. Разрешаването на този въпрос от съда е спорна съдебна администрация, а „не е акт на

правораздаване, тъй като не признава, нито отрича материални субективни права със сила на пресъдено нещо, но определя реда и начина на упражняване на материалните субективни права. Във всички хипотези на предоставяне ползването на семейното жилище по силата на съдебното решение по чл. 56 СК възниква наемно отношение - чл. 57, ал. 1 СК. Страни по него са собственикът на имота - в качеството на наемодател, и бившият съпруг, на когото е предоставено ползването - в качеството на наемател, като произнасянето по чл. 56 СК в съдебното решение замества съгласието на наемодателя.“/ Р № 160/29.02.2016г. по гр.д. № 2290/15г., ВКС, II г.о./

Определението на съда за привременни мерки е източник на облигационно правоотношение макар и да е постановено като акт на спорна администрация. По аргумент на чл.57, ал.1 от СК наемно правоотношение между съпрузите възниква и при предоставяне на ползването на семейното жилище въз основа на привременни мерки. На 25.09.2020г. Б. К. е отстранен принудително от процесното жилище, с което се пречатства възможността пълноценно да упражнява учреденото му ограничено вещно право на ползване. В този случай има право да получи наемната цена от ползващия съпруг като се приспадне частта, ползвана от детето. /Р № 392/01.02.2012г., постановено по гр.д. № 1641/11г. на ВКС, III г.о./ Тя се дължи за целия имот или в размер на 25 493лв.

Искът е основателен и доказан изцяло.

Поради изложеното решението СГС следва да се потвърди в частта, в която е отхвърлен искът по чл.59 от ЗЗД. Да се отмени в частта, в която е отхвърлен искът по чл.57, ал.1 СК във вр. с чл.228, ал.1 от ЗЗД над 12 746, 50лв. до пълния предявен размер като се уважи до него. Следва да се потвърди в частта, в която тази претенция е уважена от първоинстанционния съд.

По разноските.

На Т. Д. не следва да се присъждат разноси за настоящото производство.

На Б. К. се дължат разноси за производството пред САС в размер на 2864лв., а за СГС -1789.86лв.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение №1275/01.06.2022г. на СГС, ГО, 21 състав, постановено по гр.д. № 12565/21г. в частта, в която е отхвърлен иск с правно основание чл.57, ал.1 от СК във вр. с чл.228 от ЗЗД над 12 764,50лв. до пълния предявен размер и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА Т. Д. Д., ЕГН *****, гр. ***, ул. „***“ № ***, вх.***, ет.***, ап.*** и със съдебен адрес: гр. София, бул. „В. Левски“ № 82А, първи надпартерен етаж в дясно чрез адв. И. Г. сумата от 12 746,50лв./ дванадесет хиляди седемстотин четиридесет и шест лева и петдесет стотинки/, представляваща наемна цена за периода 25.09.2020г. до 18.10.2021г., в едно със законната лихва върху нея, считано от 18.10.2021г. до окончателното ѝ изплащане, както и разноски за производството пред САС в размер на 2864лв., а за СГС -1789,86лв.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата обжалвана част.

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от съобщението до страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____